

Voorzitter: E. van der Weele (PvdA)

Namens de raad: J. Jones (GroenLinks), J. Bushoff (PvdA), T. Rustebiel (D66), T. van Zoelen (PvdD), J. Dijk (SP), E. Akkerman (VVD), D. Swets (S&S), P. Rebergen (ChristenUnie), E. Armut (CDA), L. van der Laan (PvhN), K. Blauw (PVV)

Namens het college: R. van der Schaaf (wethouder)

Namens de griffie: J. Adema

Gespreksagenda, Aardbevingsregio en Rijk

00:15:03

Voorzitter: Goedenavond, allen hier aanwezig en ook de mensen die thuis ingeschakeld zijn voor deze meningvormende sessie over de collegebrief Gespreksagenda, Aardbevingsregio in Rijk. Om over dit onderwerp met elkaar van gedachten te wisselen, hebben we een uur anderhalf. U heeft een ruime spreektijd en als ik denk dat het heel gortig wordt, grijp ik in als voorzitter. Deze brief is geagendeerd door de SP met een aantal vragen en die neem ik nog even met u door. Het gaat over besprekpunten: wat vinden de raadsfracties van de huidige gespreksagenda zoals voorgelegd? Wat zegt het college hierover straks? Welke maatregelen ontbreken er nog bij de Gespreksagenda? Welke inzet van een oplossing kunnen we gezamenlijk - fracties en college - bedenken voor de onuitlegbare verschillen tussen straten, buurten en dorp? Ik stel voor dat we gaan starten, tenzij iemand voorafgaand nog iets wil noemen. Ik wil nog even noemen dat Stadspartij 100% Groningen afwezig is in verband met ziekte. Ook de PVV is niet aanwezig. Wie mag ik als eerste het woord geven? Ik zie de ChristenUnie, de heer Rebergen.

00:16:24

De heer Rebergen: Dank u wel, Voorzitter. Met staatssecretaris Vijlbrief hebben we een nieuwe bestuurder, die ik wou zeggen uiteraard met de beste intenties start maar ik ben er niet van overtuigd dat dit afgelopen jaren altijd zo is geweest, dus dat zeg ik maar niet, maar van deze staatssecretaris denk ik dit wel. Maar het vertrouwen is heel laag, want wat komt er nu weer uit de hoge hoed? Daar zitten de inwoners niet op te wachten. Ze willen duidelijkheid. Daarin biedt de Gespreksagenda wel wat aanknopingspunten, want - terecht - de knelpunten zijn gesignaleerd. Vanuit de regio wordt aangegeven: Middels deze brief laat de staatssecretaris, wat de regiobestuurders betreft, zien dat hij weet welke problemen erdoor de gaswinning in Groningen zijn. De regiobestuurders - ik lees in de brief - als handreiking naar de regio om samen de aanpak van de versterkingsopgave, de afhandeling van schade en toekomstperspectief voor het gebied te verbeteren. Dat is natuurlijk mooi. Maar we moeten wel uitkijken dat we er als regio niet opnieuw ingeluisd worden en straks de medeverantwoordelijkheid dragen voor het falen van het Rijk. U merkt het wel, ik wacht nog even af. Zoals in de brief ook staat: alleen daar kunnen we het vertrouwen herstellen. Het lange wachten zoals Ten Post, de funderingen, de capaciteit, de rol van de bewonersbegeleiders en een tekort aan budgetten. Zullen die en de andere genoemde knelpunten nu opgelost worden of gaan we erover praten? Vandaag berichtte de algemene rekenkamer dat het allemaal te lang duurt en dat kosten blijven oplopen. Een hard oordeel over de versterking en schadeafhandeling, ook over 2021. Wat onze inwoners nodig hebben, zoals al gezegd, is duidelijkheid en ondersteuning in het proces. Daarom is het goed te lezen

dat er is afgesproken om meerjarige afspraken over de financiering van stut en steun en maatschappelijke organisaties te maken. Daar hebben de inwoners wat aan. Dat biedt perspectief. Ook vragen we aandacht voor de geestelijke ondersteuning van inwoners, zeker nu de komende tijd de parlementaire enquête zichtbaar gaat worden, evenals de bagger die daar ongetwijfeld uit naar voren zal komen. Dat kan heel emotioneel zijn voor mensen, zeker omdat een deel van het verdriet nu is weggestopt. Maar staan er ondersteuners klaar? Onze oproep is om daaraan meer bekendheid te geven en mensen nog actiever te informeren over deze vorm van ondersteuning. Tot zover.

00:18:50

Voorzitter: Dank u wel. Wie kan ik het woord vervolgens geven? De heer Rustebiel van D66.

00:19:00

De heer Rustebiel: Dank u wel, Voorzitter. Staatssecretaris Vijlbrief begon onder een bijzonder slecht gesternte aan zijn nieuwe baan, want op zijn laatste werkdag kondigde voorganger Blok nog even een verdubbeling van de gaswinning aan. Net zo merkwaardig en schandalig als die verdubbeling was, is het ook merkwaardig dat van die verdubbeling maar heel weinig terecht is gekomen. Ik ben daar heel erg blij om, maar alleen dat roept alweer bijzonder veel vragen op: hoe heeft het kunnen gebeuren dat er zo met onze belangen is omgegaan? Ik denk dat ik de heer Rebergen volg als ik zeg dat Vijlbrief een veelbelovende start heeft gemaakt. Hij lijkt ook bij een aantal kritische organisaties langzaam het vertrouwen weer een beetje te herwinnen. Ik ben ook blij dat alles nu bij Vijlbrief ligt, want zo hebben wij ook één aanspreekpunt. Dus niet mijnbouw bij EZ en versterking bij Binnenlandse Zaken. Nee, dit is onze bewindspersoon en die kunnen wij overal over aanspreken. Dat is denk ik een goede keuze. Tegelijkertijd hebben wij, in de tien jaar na Huizingen, gezien dat er continu allerlei veranderingen zijn geweest in de governance en de organisaties. Onze inwoners merken dit ook en daar zijn wij best sceptisch over en ik denk dat elke inwoner van Groningen dat wel zal zijn. Het is heel goed dat het college met een uitvoerige Gespreksagenda op pad gaat, en die kunnen wij goed volgen. Op de meer beknopte samenvatting in de raadsbrief hebben wij nog een vijftal aanvullingen. De omslag van wantrouwen naar vertrouwen en dan niet zozeer het vertrouwen van de inwoners in de overheid, maar vooral het vertrouwen dat wij moeten hebben in de inwoners: dat zij reële claims voorleggen en we niet zes contraexpertises op mensen moeten afsturen, waardoor er heel veel tijd en geld weglekt in het proces. Ik las laatst dat 70 procent van het geld dat zou besteed moeten worden aan de versterking, in de processen blijft zitten. Dat is een aandachtspunt dat het college mee kan nemen naar Vijlbrief, want niemand zit te wachten op het morsen van geld. De menselijke maat: de versterking wordt vaak technisch aangevlogen. Ik begrijp dat de fysieke reparaties gedaan worden door technische mensen, maar zo'n versterking of schadeherstel is voor sommige mensen letterlijk de start van de rest van hun leven. De heer Rebergen zei het ook al: het mentale aspect is wel heel belangrijk. Het is niet alleen maar techniek. Vijlbrief noemt expliciet de eigen regie. Daarvan was er gisteren een leuk voorbeeld in het nieuws. Ik denk dat het college dat ook wel mee mag nemen. Vanochtend was mijn collega Vincent Boswijk op bezoek in Woltersum - dat ging over een funderingsherstel - en daar werd gezegd dat er te weinig geld is. Volgens mij - en dat zegt de Rijksoverheid zelf ook - mag geld niet het probleem zijn in dit proces. Als deze bewering klopt, dan lijkt mij dat de vraag voor meer middelen voor funderingsherstel ook bij

Vijlbrief op tafel mag komen te liggen. Tot slot nog een vraag, Voorzitter, en ik ben een beetje bang voor het antwoord dat u gaat geven: de ambitie is dat in 2028 het hele proces achter de rug is. Als we even tellen wat er nu gedaan is en hoeveel tijd er is verstreken, ben ik benieuwd of dat wel een realistische ambitie is? Het is belangrijk om eerlijk te zijn richting onze inwoners en niet alleen ambitieus. Dus ik ben benieuwd hoe het college deze ambitie weegt en of er niet meer nodig is dan wat nu gebeurt om 2028 te halen? Ik wil het graag, maar zie het nog niet zo snel gebeuren, moet ik eerlijk zeggen. Dank u wel, Voorzitter.

00:22:51

Voorzitter: Helder! Dank u wel. Wie mag ik het woord geven? De heer Van der Laan van de Partij voor het Noorden.

00:23:00

De heer Van der Laan: Dank, Voorzitter. Er is in West-Europa geen nationale overheid die zoveel schade in een gebied heeft aangericht als de Rijksoverheid en de provincie Groningen. Dus wij zijn als partij dan ook altijd hardliners wat betreft de aansprakelijkheid. In de Provinciale State proberen we ook elk jaar weer het college te overtuigen om vooral in beroep te gaan tegen het gasbesluit, hoewel we daar met een enkele andere partij helemaal alleen in staan. De juridische weg moet niet gevolgd worden voor wat betreft de Groningers, maar wel richting Den Haag. Wij kunnen als politiek van alles vinden, maar vaak heeft de rechter ons geholpen in Groningen en niet zozeer de politiek in Den Haag, en ook niet altijd in de regio. De gaswinning kent inmiddels een hele lange aanlooptijd met een dramatische aanpak die nu heel langzaam wel begint in te bedden. Dat is natuurlijk goed, maar dat mocht ook wel een keer. Er is volgens berekeningen hier ongeveer 400 miljard weggehaald, maar wij hebben die berekeningen ook eens gemaakt en komen aan 900 miljard qua opbrengsten. Dus daar mag zeker een ruimhartige schadeafhandeling en versterking tegenover staan, zeker na zestig jaar gaswinning. Wij zullen dan ook altijd kritisch blijven wat betreft dit dossier. We hebben niet zoveel aan loze beloftes. Ik doe ook hier de oproep richting landelijke partijen die vertegenwoordigd zijn in het kabinet, om hun krachten vanuit de regio richting hun moederpartijen te projecteren. Want we kunnen het hier allemaal heel erg vinden, maar het zijn de landelijke partijen - ik ga ze niet noemen - die lijntjes moeten hebben met hun moederpartijen en af en toe tot de orde moet roepen. Dat is ook veel te weinig gebeurd de afgelopen jaren. Ik wil de wethouder vragen wat zijn ervaringen de afgelopen jaren zijn geweest? Welke boodschap gaat de wethouder - ervan uitgaande dat die hier gaat vertrekken - zijn/haar opvolger geven hoe zich op te stellen tegen het Rijk? En wat misschien niet te doen? Ik wil graag wat wijsheden horen. Verder wensen wij het nieuwe college heel veel succes. Misschien moet de gemeente Groningen af en toe het voortouw nemen als grootste gemeente ten opzichte van de relatief kleinere gemeenten die zich in het epicentrum van het aardbevingsgebied bevinden. Een grote gemeente mag zich wat extra manifesteren om die solidariteit, met name richting de ommelanden, te laten zien. Desalniettemin is er ook in de stad best veel aardbevingschade. Deze wordt vaak niet erkend omdat we ons domweg in een buitencontour bevinden. Ik kan er zelf ook van mee spreken en velen met mij. Het overzicht over hoeveel schade er daadwerkelijk is, is niet bekend, maar volgens is die enorm en dan met name funderingsschade die nauwelijks of niet te constateren is en waarvan de gevolgen nog wel jaren kunnen duren. Het is echt gigantisch, met de nadruk op gigantisch! Daar wou ik het bij laten, Voorzitter.

00:26:52

Voorzitter: Dank u wel. Ik kijk even rond. Mevrouw Akkerman van de VVD, u krijgt het woord.

00:26:59

Mevrouw Akkerman: Dank u wel, Voorzitter. We bespreken de Gespreksagenda vanuit de regio en ik heb daar niet heel veel over opgeschreven, want wij vonden de Gespreksagenda goed te volgen. Er wordt goed uitgelegd wat de knelpunten zijn en waar we tegenaan lopen. De VVD-fractie heeft ook al langere tijd aangegeven dat we moeten proberen uit de bestuurlijke spaghetti te blijven en niet moeten verzanden in procedures en juridische zaken. Dat lezen we heel goed terug in die Gespreksagenda: je moet ruimte geven aan de uitvoering en maatwerk gebruiken. Er is één zin in de hele agenda die dat wat ons betreft heel treffend omschrijft en dat is: "Wat is nodig om te komen tot een oplossing en daar moeten we vervolgens naar handelen en dat je steeds die gedachte in je hoofd moet houden.". En dat geldt voor alle betrokkenen natuurlijk. Dus daar staan wij goed achter. De SP vraagt of wij alvast kunnen bedenken wat je nu zou kunnen doen om eventuele verschillen - zoals we die gekend hebben - te voorkomen, maar ik denk dat het kiezen voor maatwerk en het ruimte geven aan de uitvoering, de oplossing biedt. As wij nu alweer iets gaan bedenken - wat in het verleden ook gebeurd is met alle goede bedoelingen - hebben we een kans dat het in praktijk weer net een beetje anders uitvalt en weer verschillen gaat krijgen. Wij denken dat de Gespreksagenda, zoals die nu ligt, die oplossing moet bieden. We zijn benieuwd hoe het verder gaat verlopen. Dank u wel.

00:28:16

Voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Blauw van de PVV.

00:28:23

Mevrouw Blauw: Dank u wel, Voorzitter. Ik was wat laat, want ik dacht dat het in Topweer was. Ik heb het gemist dat het veranderd was. Ik dank de SP om hier bovenop te zitten en dat het weer op de agenda staat. Wat voor ons de kern van het probleem is, is dat we stoppen met die juridische en procedurele benadering van vraagstukken en we ruimschoots moeten vergoeden. Ons is er ter ore gekomen dat je voor elk stopcontact - en het wordt al beter - een bewijs aanleveren. We kennen mensen die al tien jaar lang bezig zijn met dit getouwtrek en dat heeft hun hele leven beheerst. Een aantal postcodes hebben een vergoeding van 10.000 euro gekregen voor de afhandeling. Wij denken wel dat er willekeur is, want er zijn bij ons mensen op het spreekuur geweest die daarbuiten vallen. Wat is deze willekeur of rechtsongelijkheid? Ze voelen zich benadeeld omdat niet elke postcode 10.000 euro vergoeding krijgt. Zoals de Gespreksagenda er nu ligt, is dat voor ons voldoende. Wij denken dat als je ruimschoots vergoed, die hele juridische en procedurele benadering er afhaalt, je veel problemen kan oplossen. Dank u, Voorzitter.

00:30:06

Voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Swets van Student en Stad.

00:30:12

De heer Swets: Dank u wel, Voorzitter. Wij kunnen ons grotendeels vinden in de Gespreksagenda regio en Rijk. We zijn ook van mening dat het mandaat veel meer bij de regio moet komen liggen en dat de NCG meer onafhankelijk van het Rijk moet kunnen

opereren. Dat zal het naar onze mening ook eenvoudiger moeten maken, om heldere afspraken te maken over de rollen, taken en verantwoordelijkheden tussen de NCG en gemeentes. Wel zien we nog steeds een houding van het Rijk die weinig oplossingsgericht en vooral schadebeperkend lijkt. In het rapport wordt gesproken over de IMG, die de spelregels gedurende het spel blijft wijzigen waardoor inwoners niet meer weten waar ze aan toe zijn. Ook is het schadelijk voor het toch al niet al te hoge vertrouwen van de inwoners in de afhandeling van schade, dat er sprake is van ongelijke positie tussen overheid en inwoners bij bezwaarprocedures, waarbij IMG en NCG bezwaarschriften keer op keer kunnen traineren. Zoals de heer Rustebiel net al terecht opmerkte, kan het toch niet de bedoeling zijn dat alle tijd en middelen in slepend processen gaat zitten in plaats van daar terecht te komen waar het terecht hoort te komen, namelijk bij de inwoners. Wat we missen in de Gespreksagenda is een concrete aanbeveling hoe deze frustratie weggenomen kunnen worden, en hoe we door middel van vaste spelregels de onuitlegbare verschillen tussen straten, buurten en dorpen kunnen voorkomen. Ook maken we ons zorgen dat er in de gespreksbeoordelingen van de [onhoorbaar 00:31:32] niet is gekeken naar hoe actueel de uitspraak van de bouwers op de in november 2021 georganiseerde bouwtop nog zijn. De situatie op de bouwmarkt is er sindsdien niet bepaald rooskleuriger op geworden en het hele aardbevingsdossier is toch al doorspekt met capaciteitsproblemen. We zouden daarom graag zien dat er zo snel mogelijk een nieuwe update komt in het kader van quote 'grote knelpunten in de uitvoering te voorkomen middels goede afstemming met de bouw' unquote. Ook vragen wij ons af of een typologie aanpak, waarvan ruim de helft toch op een reguliere manier beoordeeld moet worden, wel de meest effectieve manier van beoordelen is. Kort samengevat: we ondersteunen de rode draad van de Gespreksagenda maar op enkele eerdergenoemde punten vinden we dat deze wel echt te weinig concreet wordt in hoe het dan anders zou moeten. Het gaat niet alleen om de capaciteit van bouwers, de positie van de overheid ten opzichte van inwoners en de typologie aanpak, maar ook bijvoorbeeld over de [onhoorbaar 00:32:25] huizen in Ten Post en de rol van de bewonersbegeleiders, waarbij wel geconstateerd wordt dat deze manier niet goed werkt, maar geen concrete aanbevelingen worden gedaan voor de toekomst. Dank u wel.

00:32:38

Voorzitter: Dank u wel. Ik kijk even rond. Mevrouw Jones van GroenLinks, u krijgt het woord.

00:32:44

Mevrouw Jones: Dank u wel, Voorzitter. Onze fractie is blij dat er nu een overzicht is voor de nieuwe staatssecretaris met de huidige stand van zaken en ook de pijnpunten daarin. Daarnaast vinden we het een hele goede ontwikkeling dat deze agenda tot stand is gekomen met de maatschappelijke organisaties. In het document wordt op een gegeven moment ook gezegd: "Wij de regio". Ik denk dat dat een hele goede ontwikkeling is. De centrale vraag is natuurlijk wel: hoe gaat dit document de praktijk veranderen? Dat is ook al door anderen genoemd. Het bewijs zit in de pudding, zoals de Engelsen het zeggen in goed Nederlands. de puddingen zoals de Engelsen zij zeggen in goed Nederlands. Maar ik denk dat een heel belangrijk ingrediënt van die pudding dan toch ook moet zijn dat we van het juridische achterdocht afkomen. De schadevergoeding gaat nu volgens strikt civielrechtelijke regels en wordt heel erg vanuit het belang van de schadevergoeder ingedeeld. En die basishouding moet veranderen.

00:33:44

Voorzitter: U heeft een vraag van de SP, de heer Dijk.

00:33:48

De heer Dijk: Hoe duidt u de reden dat het zo is? Wat is de reden waarom het zo is?

00:33:54

Mevrouw Jones: Waarom er een civielrechtelijk aspect is? Doordat bepaalde partijen voelen aan dat er veel schade is, wordt er geprobeerd om die schade terug te duwen. Of in ieder geval om die rekening voor die schade zoveel mogelijk niet bij die instanties neer te leggen. Dan ga ik verder. Dus die basishouding moet veranderen en dat die kan veranderen, en het Rijk toch wel redelijk flexibel en snel een crisis kan aanpakken, hebben we in de coronatijd wel gezien. Ik denk dat het des te wranger is - nu we weer naar het oude normaal gaan - dat deze zaken nog steeds op een ouderwetse manier behandeld worden. De rol van de gemeente wordt ook in de Gespreksagenda genoemd. Ik denk dat het van belang is dat we dit onderwerp periodiek gaan agenderen, vaker dan nu, en ik ben dan ook heel erg benieuwd wanneer er een nieuwe gesprekken gaan plaatsvinden. Die stonden gepland voor medio mei, en dat is ook de specifieke reden waarom de SP dit in deze tijd wilde agenderen. Dus: wanneer vinden die nieuwe gesprekken plaats? Kunnen we daarna een sessie doen om verder te bespreken wat er tijdens de gesprekken besproken is? Zodat we deze mooie plannen met goede intenties kunnen controleren als raad. Verder denk ik dat het heel goed is dat de agenda spreekt over resultaatafspraken en niet over budgetafspraken. Het bezoek vanochtend aan Ten Boer met de raad, en de goede manier waarop wij ontvangen zijn, toonde aan dat wat budgettaire belemmeringen zijn. Ik denk dat het daarom goed is dat we inzetten op die resultaatafspraken. Het is goed om de regie bij bewoners te zetten. We zagen ook de laatste tijd in de lokale media al hoe het dorpsgericht werken zijn vruchten afwerpt en wat die - ik zal het woord maar gebruiken - empowerment en de eigen regie nemen voor de bewoners betekent. Tenslotte wil ik eindigen waarmee de brief ook eindigt en dat is het toekomstperspectief. Het werd door andere de heer Rebergen al genoemd, dat de geestelijke ondersteuning van bewoners heel belangrijk is en we deze niet moeten onderschatten. Ik zou er nog aan willen toevoegen en dat is een punt wat ik denk dat veel duidelijker naar voren kan gebracht worden in de Gespreksagenda maar ook in de gesprekken zelf, en dat is de rol van de kinderen. Want als we het hebben over het toekomstperspectief, heeft de jeugd natuurlijk de meeste toekomst. Ik begrijp dat dit een globale schets is en dat we niet alle regelingen en doelgroepen kunnen noemen, maar ik denk dat het belangrijk is dat we oog hebben voor de kinderen en het effect van hun thuissituatie op hun toekomst. Dank u wel.

00:37:14

Voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Armut van het CDA.

00:37:20

Mevrouw Armut: Dank u wel. Hoewel onze fractie denkt dat de Gespreksagenda een goede basis kan vormen voor het oplossen van de verschillende problemen, vinden we vooral - en dan sluit ik me aan bij de andere partijen voor mij - dat het tijd is om de daad bij het woord te voegen. Daarnaast roepen enkele punten in de Gespreksagenda vragen op bij onze fractie. We lezen over de verschillen tussen blok A en blok B en hoe de [onhoorbaar

00:37:43] nu zelf een afzonderlijke regeling aan het opstellen is, zodat deze mensen alsnog gerustgesteld kunnen worden. Niet veel verder in het stuk lezen we over de typologie aanpak, en als voorbeeld wordt Ten Post aangehaald. Inwoners hebben daar keer op keer te horen gekregen dat er weer sprake is van uitval en uitstel. Wat het CDA betreft, is het dan ook geheel terecht dat dit onaanvaardbaar wordt genoemd. Maar we konden er niet uit opmaken wat nu precies de oplossing zou kunnen zijn voor deze mensen. Kan het college aangeven wat nu concreet kan worden gedaan voor inwoners van Ten Post die keer op keer en nog steeds wachten? Daarnaast vielen de extra kosten voor de bewoner in het stuk mijn fractie op. Bij sloop van de woning moeten de gedupeerden voor de extra kosten opdraaien. Veel oudere woningen voldoen niet aan de huidige bouwnormen en worden logischerwijs woningen teruggebouwd om aan deze normen te voldoen. De verplichte extra kosten die daarbij komen, zijn voor rekening van de eigenaar. Is het college met het CDA eens dat dit een oneerlijke gang van zaken is? Wat is het college concreet van plan te doen om dit niet meer te laten gebeuren? Ook wil het CDA nogmaals benadrukken dat het nu echt tijd is om helder te communiceren naar gedupeerden toe. In de Gespreksagenda wordt er gesproken over een nieuw plan van aanpak om de communicatie met de inwoners te verbeteren. Erkent het college deze urgentie? Hoe ziet het college de rol van de gemeente in deze communicatiestrategie? Tenslotte, Voorzitter, is het CDA voorzichtig optimistisch over de gemaakte plannen. Het wordt tijd dat we als gemeente naast de gedupeerden gaan staan en vooral minder woorden en meer daden.

00:39:19

Voorzitter: Dank u wel. Ik zie dat uw buurman, de heer Van Zoelen van de Partij voor de Dieren het woord wil.

00:39:26

De heer Van Zoelen: Dank, Voorzitter. Het is goed dat deze Gespreksagenda er is en wij kunnen dit in ruime lijn volgen. Er staan goede dingen in, zoals: het overbruggen van verschillen en het stoppen van de juridische en procedurele benadering van problemen. Wat er ook in aangekaart wordt, is die opdrachtgeversrol van het NCG: wij als gemeente geven de opdracht, het Rijk heeft er een hand in maar zou meer een faciliterende rol moeten hebben. We zien in die lokale aanpak waarin wij die opdracht geven, over de jaren heen dat het vastloopt in advisering en er maar een heel klein deel van de huizen versterkt is. Dat zijn problemen die het Rijk, denk ik, al wel wist. Een zin die mij triggert, is: "Het is toch goed dat staatssecretaris Vijlbrief hier komt. Het is goed dat hij dan precies vraagt waar het vastloopt, maar het Rijk zou toch inmiddels moeten weten waarop het vastloopt. Heeft het Rijk een strategisch beleid op de lange termijn en over kabinetsperiodes heen? Misschien moeten wij als gemeente daar meer op aandringen: zorg voor die faciliterende rol en zorg dat het NCG genoeg middelen heeft voor die problemen die wij over de jaren heen al gezien hebben. Misschien kunnen we dat aangeven. Door Student en Stad is ook al genoemd dat de bewonersbegeleiders steeds wisselende gezichten zijn. Er is veel uitval en ook moeten ze veel verschillende mensen begeleiden. Dat is een punt waar we als gemeente extra aandacht aan moeten geven. Wat wij zeer interessant vinden, is dat er in de Gespreksagenda een start wordt gemaakt met het agro-programma, en dat zijn boerenbedrijven die schade aan stallen hebben opgelopen. Ook voor deze bedrijven lopen het vast en er zijn daar een tweetal sporen: inzetten op eiwittransitie, en het verstevigen van

de stallen, zorgen voor stikstofreducering en misschien ook stalvergroting. De gemeente heeft daar een rol in als het gaat om vergunningsverlening en misschien deels om financiering. Wij zouden in de Gespreksagenda graag willen zien dat er ingezet op de eiwittransitie. Dus de boeren bijstaan om een omslag te maken, zodat als zij bezig zijn met het vernieuwen van hun bedrijf, goed op de toekomst voorbereid zijn. Graag een reactie van de wetgever hoe we daaraan invulling kunnen geven in deze agenda. Tot zover.

00:42:25

Voorzitter: Dank u wel. Dan kijk ik nog naar de Partij van de Arbeid en de SP. De Partij van de Arbeid, de heer Bushoff.

00:42:33

De heer Bushoff: Dank u wel, Voorzitter. In de eerste plaats is het heel goed dat we dit weer op de agenda hebben en hierover praten in deze gemeenteraad, omdat als je met onze inwoners in het gebied praat, merk je hoeveel mensen nog in de shit zitten en het gevoel hebben er alleen voor te staan. Daarom alleen al is het goed dat wij als gemeenteraad hier weer het debat over voeren. Dat moeten we in de komende tijd ook vaak doen, en dan met name wat mij betreft op de inhoud waar wij als gemeente zelf invloed op hebben. Ik kom in woordvoering zo meteen nog terug op een viertal punten, maar in de eerste plaats iets over deze Gespreksagenda. Ik denk dat het heel goed is dat deze Gespreksagenda is opgesteld en niet zozeer omdat die gebaseerd is op wie waarover gaat, maar als uitgangspunt heeft genomen: wat zijn de concrete problemen waar onze inwoners tegen aanlopen en hoe kunnen wij die oplossen. Daar worden concrete voorstellen gedaan. De benadering is hartstikke goed en dan is de vraag die ook al door meerdere partijen op tafel is gelegd: wanneer kunnen wij verwachten dat de staatssecretaris dit oppakt? En hij pakt hij dit ook daadwerkelijk op? Dat als eerste over de Gespreksagenda en dan nog een viertal concrete punten. Daar worden dan ook concrete voorstellen voor gedaan. En volgens mij is die benadering hartstikke goed en is dan de vraag die door meerdere partijen ook al op tafel is gelegd: wanneer kunnen wij dan verwachten dat de staatssecretaris dit oppakt en pak de staatssecretaris dit ook daadwerkelijk op? Dus dat als eerste over de gespreksagenda en dan nog een viertal andere concrete punten, Voorzitter.

00:44:10

Voorzitter: U heeft eerst nog even een vraag van de heer Van Zoelen.

00:44:12

De heer Van Zoelen: Ik ben het helemaal eens met de vraag: wanneer pakt de staatssecretaris dit op, maar zou dat misschien niet veel breder gesteld moeten worden 'wanneer pakt het Rijk dit op'?

00:44:21

De heer Bushoff: Prima, de staatssecretaris is volgens mij vertegenwoordiger van het Rijk in deze. Laat de staatssecretaris er alsjeblieft mee aan de gang en er een klap op geven, en dat de aangedragen oplossingen in de Gespreksagenda ook ter harte genomen worden. Mijn vraag is: is daar zicht op? Wanneer horen we daar meer over? Heeft het college het idee dat de staatssecretaris deze handschoen ook echt oppakt, nadat hij daar om gevraagd heeft? Dan nog een viertal concretere punten. In de eerste plaats over de bezwaarschriften door de NCG en het IMG. Als gemeente zijn wij opdrachtgever van het NCG, dus ik beperk me even

daartoe. Het NCG schuift telkens bezwaarschriften voor zich uit. Dat vertraagt enorm. De inwoners zelf hebben een termijn van zes weken om een bezwaarschrift in te dienen, en vervolgens stelt het NCG de behandeling van de bezwaarschriften keer op keer uit. Juridisch mag dat, maar tegelijkertijd is het enorm frustrerend en onwenselijk. Waar het juridisch mag, zou het niet eerder regel dan uitzondering moeten zijn, maar eerder uitzondering dan regel. Dat lijkt niet het geval, en onze vraag aan het college is: kunnen wij als opdrachtgever van het NCG niet zeggen dat wij dit niet meer willen? Het mag juridisch, maar die bezwaarschriften zouden standaard niet iedere keer uitgesteld mogen worden en op zo korte mogelijke termijn moeten worden. Het frustreert de inwoners enorm dat ze keer op keer moeten wachten, terwijl ze zelf wel onder druk worden gezet om snel een bezwaarschrift in te dienen. Een tweede concrete punt gaat over de uitvoeringscapaciteit, daar loopt het heel vaak op dit stuk op dit moment. Dan verbaast het ons als de Partij van de Arbeid bouwers spreken die zeggen: "Wij kunnen en willen veel meer huizen versterken dan nu het geval is", maar de bottleneck is dat ze geen planbare werkvoorraad hebben. Ze weten niet hoeveel huizen ze volgend jaar, het jaar daarna of de komende vier jaar kunnen versterken. Het zou hen heel erg helpen als ze een planbare werkvoorraad hebben. We weten dat er in dit gebied de komende jaren nog 1000den woningen versterkt gaan worden, en dan zou de vraag zijn: kunnen we niet alsnog een plan maken waaraan we bouwers committeren zodat ze in ieder geval de zekerheid hebben dat ze de komende jaren voldoende huizen kunnen gaan versterken? Dan kunnen ze ook voldoende personeel hiervoor aannemen, opleiden en in dienst houden. Zo kunnen we slagen maken! Het zou mooi zijn als we dat als regio in zijn geheel doen, en vervolgens daarin het Rijk ook meekrijgen. Mocht dat enorm lastig zijn, is mijn vraag: kunnen we als gemeente niet alvast een sprong vooruit maken om een plan te maken voor de huizen die versterkt moet worden, waarin we de bouwers meer zekerheid geven over hoeveel woningen ze de komende jaren kunnen versterken? Ik sla één punt over omwille van de tijd. Het laatste punt gaat over het feit dat wij als Partij van de Arbeid vanaf het begin dat we hier het debat over voeren, altijd hebben gezegd dat op het moment dat je als gemeente afspraken maakt met het Rijk, je ervoor moet zorgen dat die afspraken in een financieel ventiel - zoals dat heet - worden opgenomen. Op het moment dat je afspreekt dat je een x-bedrag krijgt om dit te doen, er te weinig blijkt te zijn, het Rijk alsnog met meer geld over de brug komt. Daar lijkt het de laatste tijd heel vaak aan de schorten. Een heel concreet voorbeeld was die 10.000 euro van de SNL-subsidie. Het Rijk had afspraken gemaakt met de regio over een x-beschikbaar bedrag, en ondanks we wisten dat dit te weinig was, wou het Rijk in eerste instantie niet over de brug komen. We zien het nu ook weer bij die 100 huizen die in subsidieblok A vallen en minder subsidie krijgen dan de huizen die in blok B vallen, maar ze staan wel naast elkaar. Het Rijk wil weer niet over de brug komen, en we moeten als regio zelf maar een subsidieregeling optuigen. Telkens we financiële afspraken maken over het Rijk, krijgen we te weinig geld. Als we dan bij het Rijk aankloppen, is dat weer een enorm lang gesteggel. We zouden willen dat in elke afspraak die een Groningse bestuurder met het Rijk maakt, een financieel ventiel wordt opgenomen. Ik denk dat we als Partij van de Arbeid daarover een motie willen indienen, en niet alleen in deze gemeenteraad. Het zou mooi zijn als we in alle gemeenteraden en de Staten een motie indienen zodat alle nieuwe bestuurders en wethouders, als steun in de rug, alleen nog afspraken over financiën mogen maken met de

nieuwe staatssecretaris als dat financieel ventiel erin is opgenomen. Daar wou ik het even bij laten.

00:49:29

Voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Dijk van de SP.

00:49:34

De heer Dijk: Dank u wel, Voorzitter. Dank ook aan alle partijen om hierop te reageren. Wij hadden het geagendeerd omdat we het niet geruisloos aan ons voorbij wilden laten gaan. Volgens mij heb ik het CDA net het voorbeeld horen noemen wat ook letterlijk in de Gespreksagenda als voorbeeld stond: de 85 adressen in Ten Post. Ik sluit me aan bij de vragen die daarover gesteld zijn. Overigens stond in onze agendering ook de vraag: hoe om te gaan met onuitlegbare verschillen? En dan is mijn vraag ook meteen: wat wordt dan de inzet van deze Gespreksagenda? Het is mij niet helder genoeg. Ik begrijp dat er vanochtend mensen in Ten Boer zijn geweest. Ik vind het uiterst pijnlijk - niet voor mij - maar dat deze wethouder, afgelopen maand bij mensen aan de Blinkerdlaan en Ommelanderstraat op bezoek is geweest met de burgemeester om daar problemen op te lossen, om ervoor te zorgen dat die versterking en nieuwbouw wel in één keer ging, om dan vervolgens vandaag te horen van bewoners dat alleen de cascobouwkosten wordt geïndexeerd en de kosten van een tuin of keuken - die mensen gesloopt hebben - niet. Ik vraag me af hoe dit kan? Graag een reactie daarop van het college. Tegelijkertijd hoorde ik net mijn buurman van de ChristenUnie zeggen: "We worden er toch niet opnieuw ingeluisd, ondanks dat we een nieuwe staatssecretaris en Gespreksagenda hebben?" Ik heb dat gevoel ook ontzettend sterk. Als ik deze man op TV zie of ik zie hem voorbijkomen in kranten en in de media, denk ik: hij zal vast ontzettend goede bedoelingen hebben. Ik vroeg net aan mevrouw Jones: hoe denkt u dat die problemen van een juridische en procedurele spaghetti - ook als reactie op de PVV en de VVD - er komen? Wat mij betreft is dat een bewuste keuze om processen te vertragen. Ik weet dat andere partijen hier anders over denken, maar ik kan niet anders dan het wantrouwen van 'we worden er toch weer niet in geluisd' ook te voelen en te ervaren. Iedere keer weer! Er staan rijen voor een SNL-subsidie terwijl we dit allemaal weten. Dat wantrouwen zit heel diep, ook bij mij. Maar het geeft mij wel hoop dat de bewoners van Ten Boer aan de oneven kant van de straat... dat is zo een voorbeeld van onuitlegbare verschillen. Zij komen bij de heer Vijlbrief op bezoek - ze zijn ook bij de heer Van der Schaaf op bezoek geweest - en dan wordt er - over goede bedoelingen besproken - gezegd: "Hoe is het mogelijk dat dit probleem bestaat? We gaan dit oplossen." Ik wil het zien en dat is een bruggetje naar waarom mijn partij dit geagendeerd heeft. Wat de SP betreft is het probleem aan de ene kant praktisch. Houdt op met juridisch procedurele spaghetti, maar dat is makkelijker gezegd dan gedaan, want er is een reden dat die procedurele spaghetti en die juridische strijd er steeds is. Er is een reden dat het niet snel gaat. Aan de ene kant moet volgens mij dit college en de gemeente Groningen haar uiterste best doen om zo praktisch als mogelijk die problemen op te lossen, en aan de andere kant wil ik echt aan deze gemeenteraad meegeven 'het is en blijft een politiek probleem'. Een politiek probleem waar wij ook een politieke strijd voor moeten voeren. Die veranderingen die er de afgelopen jaren zijn geweest, zijn er telkens geweest als er politieke druk ontstond en niet als wij in bestuurskamers afspraken gingen maken. Die politieke druk zal altijd nodig blijven om in de bestuurskamers uiteindelijk iets voor elkaar te krijgen. Tot slot sluit ik me aan bij de kinderen

en jongeren, omdat dat de toekomst is, wat GroenLinks ook aangaf. Wij hebben op een bijeenkomst in Loppersum met heel veel gedupeerden een gesprek daarover gevoerd en zij zeggen ook dat er een soort steunpunt moet komen voor jongeren en/kinderen, omdat het belangrijk is dat zij niet uit de dorpen en buurten vertrekken omdat het een eindeloos probleem is. Tot slot wil ik toch deze wethouder bedanken. Hij heeft veel bewoners ontvangen. Wij hebben hem vaak uitgenodigd voor bijeenkomsten met bewoners. Daar was hij altijd, niet direct om het probleem op te lossen. Ik heb ook wel eens tegenover deze wethouder gestaan en ook wel eens een confrontatie met de bewoners gehad, maar het is belangrijk dat we aan de ene kant de praktische problemen oplossen en daarvoor moeten we de wethouder aan de mouw trekken, want hij moet daar de strijd voor aangaan. Aan de andere kant moeten wij die politieke strijd blijven voeren. En ik ben niet heel complimenteus maar ik wil hem toch bedanken dat hij de afgelopen tijd die confrontatie niet uit de weg is gegaan en altijd met bewoners in gesprek is geweest.

00:54:47

Voorzitter: Hartelijk dank. U heeft allen uw zienswijzen en meningen gegeven over het onderwerp. Dan geef ik nu graag het woord aan wethouder Van der Schaaf.

00:54:57

De heer Van der Schaaf: Dank u wel, Voorzitter. Dank, meneer Dijk, voor uw mooie woorden en de hele kritische opmerkingen die gemaakt zijn over het hele proces. Ik denk ook wel terecht. Ik probeer antwoord te geven op de gestelde vragen en te reflecteren op de gemaakte opmerkingen. In zijn algemeenheid kan ik wel constateren dat de thema's die wij - de gezamenlijk regio's in de gemeente - in deze Gespreksagenda hebben opgeschreven, qua thematiek grotendeels dezelfde thema's zijn die u belangrijk vindt. U steunt die aanpak met her en der nog een accent en vraag. Daar kom ik zeker even op terug. Ik kom even terug op het verzoek van de heer Van der Laan om puntsgewijs een aantal tips mee te geven voor het vervolg. Dat is een mooie samenvatting van deze discussie als het over mijn bijdrage en die van het college gaat. Ik denk dat het goed is om de Gespreksagenda eerst even te duiden. We hebben u deze informatie toegestuurd, en ik waardeer het zeer dat u hem heeft geagendeerd op het goede moment. Uw input verrijkt ons weer om het gesprek te voeren met de staatssecretaris, wat nog moet nog plaatsvinden. We hebben al eerder globaal over de Gespreksagenda gesproken, maar toen had hij deze nog niet minitueus kunnen bestuderen. We hebben regelmatig contact met de staatssecretaris, maar begin juni staat er - met een ambtelijke voorbereiding - een bestuurlijk gesprek gepland met de regio en de heer Vijlbrief om aan de hand van die Gespreksagenda te kijken hoe we tot concrete oplossingen kunnen komen voor de thema's die hierin naar voren worden gebracht. Het lijkt me dan ook logisch om dit aan u terug te koppelen. We zullen dat, denk ik, als regio in zijn totaliteit doen en daarover met u de gesprekken aangaan. Meerdere fracties hebben aangegeven - om allerlei redenen - dat het ook nog goed zou zijn om naast de actualiteit die steeds besproken worden en de voorstellen met betrekking tot dit onderwerp, op gezette tijde algemeen beschouwend te kunnen kijken en politiek makend - zoals de heer Dijk ook zei - naar dit aardbevingsdossier. Ik denk dat de bewoners van onze en andere gemeenten verdienen dat de lokale politiek - en niet alleen de bestuur maar ook de volksvertegenwoordigers - niet alleen afgaat op incidenten en voorstellen bespreekt, maar ook gezette tijden de agenda bepaalt waarmee wij aan de slag moeten. We moeten ook

vooral een luisterend oor bieden en dat heeft uw raad altijd heel goed gedaan. In de vorige periode had u een begeleidingscommissie en ik denk dat het een goed idee is om die opnieuw in te stellen. Dit onderwerp is belangrijk en gevoelig genoeg om als raad daarop die manier mee om te gaan. Dit even als geheel vrijblijvend advies. We hebben geprobeerd om in de Gespreksagenda volledig te zijn. We hebben geprobeerd om de belangrijkste thema's naar voren te brengen en aan de hand van concrete voorbeelden aan te geven waar het zit, zoals het voorbeeld Ten Post. Wat niet wil zeggen dat dit probleem zich alleen in Ten Post afspeelt, maar ook in meerdere gemeenten. We hebben dit met een aantal voorbeelden zo benoemd. Ik ga even de thema's bij u langs. De heer Rebergen vraagt terecht een sociale ondersteuning en sociaal programma, en we zijn daar zelf heel actief mee bezig in de regio. Mevrouw Jones voegde hier ook nog het thema kinderen aan toe. Een paar jaar geleden is er een soort aardbevingstop gehouden in - ik dacht - Appingedam waar de positie van de kinderen centraal stond. Ik ben er zelf even geweest en dit was een hele waardevolle bijeenkomst. Ik denk dat dat soort bijeenkomsten ook vaker moeten plaatsvinden. Ook op scholen zijn er gesprekken. Het lijden van kinderen is vaak dubbel: de angst voor het risico in huis en de stress van de ouders werk natuurlijk ook op de kinderen door. Dus daar is terecht heel veel aandacht voor. De heer Rustebiel benoemde een aantal thema's. Het is mooi dat de heer Vijlbrief, na de mispeep van de heer Blok, dit heeft hersteld door de verhoging van de gaswinning bijna volledig terug te draaien. We hebben de heer Vijlbrief daarvoor ook gecompimenteerd als regio. Dat was heel belangrijk. Tegelijkertijd roept dat de vraag op: waarom was dat eerst hoger? Een terechte vraag en het technisch antwoord van het Rijk zal zijn dat het enkel een voornemen was. Maar de kern is - en dat was toen onze belangrijkste kritiek - de manier van communiceren. We waren allemaal boos om het briefje dat op de laatste dag op het bureau van de Kamer wordt gegooid met daarop 'gaswinning wordt verdubbeld'. En niet enkel om het besluit zelf, maar de manier waarop. Daar volgde ook een grote demonstratie op hier in onze stad. Ik zie dat deze staatssecretaris een heel andere manier van communiceren heeft met de regio en met de bewoners. Hij zoekt hen zelfs één voor één op, soms zelfs zonder dat wij daar iets van weten. Dat vinden wij natuurlijk heel ongemakkelijk, maar geeft aan dat deze staatssecretaris zelf wil weten hoe het zit en dit op een manier doet die bij ons heel veel vertrouwen wekt. Het besluit van het Kabinet om een aparte staatssecretaris voor de mijnbouw Groningen aan te stellen, is om één helder aanspreekpunt te hebben en dat is goed. Ik moet zeggen dat ik zelf twijfels heb over de hele versterking weer terug te brengen van BZK naar EZK. Gaat dit wel goed uitpakken? We waren een aantal jaren geleden blij dat het bij BZK zat, omdat het ministerie net iets meer verstand heeft van bouwen dan het EZK, maar laten we hopen dat de organisatie nu voldoende staat en er daardoor geen bottleneck mag ontstaan. Er zijn een heleboel andere bottlenecks en daar heeft u terecht aandacht voor gevraagd. De heer Rustebiel zei ook dat het grootste deel van het geldt in processen en procedures gaat zitten. Dat staat ook in onze brief, want dat is een belangrijk thema, maar dat vat de problematiek samen. Door de juridisch aanpak waarvoor er gekozen is, waar wantrouwen het uitgangspunt is, waar controle op controle en bewijslast op bewijslast het uitgangspunt is van de aanpak, is het bijna volstrekt logisch dat er heel veel geld gaat zitten in onderzoek, procedures en weer een onderzoek. Veel meer dan in die feitelijke uitvoering die al zolang duurt, maar soms ben je ook al een paar ton verder voordat je ook maar één spijker hebt geslagen. Het gebeurt vaker in de bouw dat je plankosten, tekeningen en berekeningen moet maken, maar zit het vooral

in procedures en processen. Dat is een groot probleem, maar vooral een gevolg van die werkwijze. Die op financiën en juridische gestuurde werkwijze klagen wij ook aan in onze Gespreksagenda. Het funderingsherstel is iets wat nadrukkelijk in het regeerakkoord benoemd is. Als Groningen zijn we daarin ook voorop gaan lopen, door in het kader van de bestuurlijke afspraken te zeggen dat we in Woltersum de funderingen aan gaan pakken. Ik weet niet waar het signaal vandaan komt, maar daar is in Woltersum voldoende geld voor. U heeft zelf een paar maanden het budget verhoogd tot 150.000 maximale subsidie en wat ons betreft is dat genoeg. Betekent dat dat er ook voldoende geld is voor de rest van de regio? Dat is nog even de vraag. Maar de aanpak waar wij nu in Woltersum mee bezig zijn, is voor het IMG een basis om te kijken hoe het verder in de regio kan doen. Het staat niet voor niets in dit regeerakkoord en we beschrijven het ook hier in deze Gespreksagenda, want het heeft heel weinig zin om een huis te versterken als de fundering niet op orde is. Is 2028 een reële ambitie? We hebben nu ook een meerjarenversterkingsprogramma gemaakt - daar kom ik zo nog op terug - en dat is bedoeld om de bouw wat meer duidelijkheid te geven en meerjarig te kunnen plannen. Bij de presentatie hebben we bij toenmalig minister Ollongren aangegeven dat wij als regio ons best gaan doen om 2028 te halen, maar als je kijkt naar hoe het zich nu ontwikkelt en de complexiteit van de hele problematiek, dan is de vraag is of je heel eerlijk bent als je tegen mensen zegt alles klaar te hebben in 2028. Dan moet er wonderen gebeuren in onze aanpak en hele grote veranderingen, willen we dat voor elkaar krijgen. Het eerlijke verhaal is ook wel dat we er een hard hoofd in hebben of we dat allemaal wel gaan halen, wat niet wegneemt dat we alles op alles zullen zetten om dat wel te doen. Mochten we het niet halen, dan toch zo kort mogelijk. Want het lange wachten is een groter probleem voor mensen dan het proces zelf. Mevrouw Blauw vroeg naar de postcodes: waarom krijgen sommige mensen wel een subsidieregeling van 10.000 euro en anderen niet? De postcodeselectie is gebaseerd op de waardedalingsregeling. Het is niet zo dat random gekozen is. Daar waar de waardedalingsregeling van toepassing, daar is de regeling van 10.000 euro van toepassing. Dat is ook de achtergrond van die regeling. Die is bedoeld als middel om te investeren in hun woning voor het feit dat ze direct dan wel indirect heel veel last hebben gehad van de aardbevingen en het uitblijven van de versterking. Dat betekent dat heel Ten Boer onder die regeling valt, en in de voormalige gemeente Groningen enkel de gebieden ten noorden van het Starckenborghkanaal. De heer Swets van Student en Stad en de heer Bushoff hadden vragen over de situatie op de bouwmarkt: wat betekent dat voor de uitvoering? Wij horen van de bouwers dezelfde signalen die heer Bushoff aanhaalt, zijnde: "Wij kunnen veel meer aan. Ook voor die versterking kunnen wij veel meer organiseren dan we nu hebben. Het probleem is dat we onvoldoende zekerheid hebben om hoeveel het gaat op korte en lange termijn." We proberen het ene op te lossen met ons meerjaren versterkingsaanpak, dus door een lokaal plan te maken voor de langere termijn. Maar de echte bottleneck zit in het capaciteitstekort bij de NCG voor het samenstellen en aanbesteden van de werkpakketten voor de aannemers, en dan met name in de projectleiders. Gezien de arbeidsmarkt, denk ik niet dat we volgend jaar drie keer zoveel projectleiders zullen hebben. We zullen dus op zoek moeten gaan naar andere oplossingen. Het is geen kwestie van een betere plannen maken, maar vooral: kunnen we die planning realiseren zodat bouwers daarop kunnen acteren. Momenteel moet er een projectleider zijn van NCG en één van de gemeente. Dat is dus een dubbele organisatie en de vraag is of we dit niet meer gezamenlijk en op een

slimmere manier kunnen organiseren, zodat er meer werk aanbesteed kan worden? Die oplossing zijn we momenteel aan het uitwerken, en die zou meer duidelijkheid moeten bieden aan de markt. Dat zal ertoe leiden dat de capaciteit - die er wel degelijk op de markt is - kan worden ingezet en er daar geen bottleneck meer is. Dat kost enige tijd, maar we werken eraan. En we zullen u daar binnenkort wat meer informatie over geven. Er is het één en ander over Ten Post gevraagd, omdat we een aantal adressen exemplarisch noemen voor de veranderende regelgeving waardoor die mensen steeds langer moeten wachten op hun versterkingsadvies en aanpak. Ik kan op dit moment nog niet in 1-2-3 zeggen hoe we dit gaan oplossen. We hebben dit in de Gespreksagenda genoemd als een schrijnend voorbeeld om aan te geven wat er in Groningen misgaat, maar ook plaatsvindt elders in onze regio. Structureel kunnen we daar wel een oplossing voor bedenken, en dat is niet de hele tijd de aanpak aanpakken. Dat is de achtergrond en daar is iedereen het ook mee eens. We proberen de aanpak in Ten Post te versnellen en dit heeft vanuit de gemeente prioriteit. De heer Van Zoelen heeft gevraagd naar het agro-programma. Er loopt al langere tijd een agro-programma in deze regio. U vraagt: hoe kunnen we de aanpak van de versterking en het schadeherstel aan bedrijven combineren met een meer inhoudelijke transitie, waardoor die bedrijven niet alleen maar hun mestkelders of gebouwen versterken, maar ook hun bedrijven als het ware toekomst klaar maken? Dat is op zich een interessante vraag. Dit gaat verder dan de versterkingsaanpak. Hoe ga je om met de landbouw in je gemeente? Wat betekent dat? Hoe kunnen we dat combineren? Het lijkt me goed dat we daar even apart op terugkomen. Het is ook zo dat er binnen het MPG mogelijkheden voor zijn. Het is een suggestie waar we even naar gaan kijken wat we daarmee kunnen. De Partij van de Arbeid had het over de bezwaarschriften. U zegt het zelf ook al, het is een wettelijke mogelijkheid. Ook hier zijn capaciteitsproblemen vaak de oorzaak waarom dit voortdurend uitgesteld wordt. We zijn het helemaal met u eens dat het uitgangspunt moet zijn dat je er alleen maar gebruik van maakt wanneer dat echt nodig is, het niet anders kan of als zaken buitengewoon ingewikkeld zijn. Het mag geen gewoonte worden. Er is nu ongelijkheid - en dat hebben wij niet voor niets opgeschreven in onze brief - waarbij bewoners binnen zes weken moeten reageren want anders is de kans voorbij en de IMG kan voortdurend uitstellen. Dat is een terechte opmerking. Als opdrachtgever zijn we niet langer bij machte, want de wet biedt nu eenmaal die mogelijkheid. We zullen met de heer Vijlbrief hier op lokaal en regionaal niveau een thema van maken, zodat we dit probleem een beetje terug kunnen terugdringen. Over de capaciteit in de bouw heb ik net al wat aangegeven. Het financieel ventiel. Dat is wisselend. Veel afspraken hebben al een financieel ventiel, zoals de 1588 afspraken - de indexatie - waar de heer Dijk ook nog een opmerking over maakte. In het bestuursakkoord over blok A en blok B zit een financieel ventiel. Die afspraak hebben we dus wel gemaakt, maar het financiële ventiel is niet voldoende. Het Rijk moet bereid zijn om het toe te passen op het moment dat het aan de orde is. Daar schort het aan en dat is de kern van het probleem: in de manier waarop de hele aanpak nu georganiseerd is, is het juridische en procedurele traject leidend in plaats van het resultaat en de inhoud. En dan komt het al heel vaak op: "Er is een financieel ventiel." "Ja maar, jullie hebben nog geld op de plank liggen, dus maak dat maar eerst op." Dat soort formele discussies krijg je dan. We hebben al een paar keer aangegeven - en dan zie ik de staatssecretaris ook volmondig knikken - dat we er toch vanuit mogen gaan dat wij als overheden onderling elkaars geld niet over de balk gooien? Als wij meer geld vragen omdat wij denken dat bewoners dat nodig hebben, omdat

er een oneffenheid wordt geconstateerd in de regeling - zoals we nu ook bij blok A zien - mag het toch niet zo zijn dat we maandenlang met het Rijk steggelen over procedures en geld, terwijl we het er beiden over eens zijn dat die mensen recht op hun geld hebben. Dat kan je als overheid toch niet verkopen? Die systematiek zit er nog steeds op alle fronten. Als we dat er niet fundamenteel uit kunnen halen in dat gesprek wat we met de heer Vijlbrief gaan doen, blijven al die praktische problemen bestaan. Om dan op de punten van de heer Dijk te komen, misschien is dat wel de belangrijkste politieke agenda die we met elkaar moeten voeren. Dat wantrouwen moet uit het systeem. De hele logica het Rijk met accountants en juristen die elke cent controleren, is in onze aardbevingsaanpak ingeslopen en dagelijks voelbaar voor de mensen op het moment dat zij met iemand van de NCG of gemeente praten. Ik ken de medewerkers van het NCG en dat zijn mensen die het hart op de goede plek hebben, en op een verantwoorde manier onze bewoners willen helpen. Maar de manier van denken en regelgeving zit helemaal in die organisatie, waardoor zo'n medewerker geen kant uit kan. Dat is een politieke strijd die we moeten voeren. Er is een fundamenteel wantrouwen vanuit het Rijk naar Groningen, naar haar inwoners, bestuurders en medewerkers die daar dagelijks mee te maken hebben. Dat is de kern en deze boodschap staat in de Gespreksagenda en we hopen de heer Vijlbrief daarvan te kunnen overtuigen en het zou helpen als u dat als raden ondersteunt. Nog één concreet punt van de heer Dijk over de geïndexeerde kosten voor de tuin, en dat ging over de Ommerlanderstraat en de Blinkerdlaan. Dat zijn 1588 en een deel van de kosten zijn niet geïndexeerd en dat zijn de kosten voor de wenssen die zelf hebben ingebracht in het proces. Of dat in de praktijk anders gevoeld wordt of uitpakt, daar moet ik even induiken, maar dat is de basis van de afspraak. De vraag van de heer Van der Laan: wat zou u willen meegeven aan uw opvolger? Ik heb snel even wat bedacht: ik denk dat het voor een bestuurder van de gemeente Groningen heel belangrijk is dat... er werd over een paar mensen ook al iets over gezegd. We zijn de grootste gemeente van deze regio, wat niet wil zeggen dat de problematiek ook heel groot is. De problemen zijn groot, maar in andere gemeenten is de aardbevingsproblematiek veel heftiger, zeker in Eemsdelta. Het is van groot belang om één met de regio te blijven, als regio optreden. Daar moeten we als hoofdstad van de provincie op blijven inzetten. Daarbij komt ook dat wij als regio eenheid moeten uitstralen richting het Rijk. En eenheid is niet alleen maar de gemeentes onderling, maar ook met de maatschappelijke organisaties. De grootste successen worden behaald wanneer maatschappelijke organisaties, gemeenten en provincie gezamenlijk een front vormen richting Den Haag voor onze inwoners. Dat betekent dat je als grote gemeente Groningen soms gul moet zijn voor je burens. Dat betekent niet dat we geld die kant op moeten gooien, maar wel dat we onze kennis en capaciteit moeten inzetten en delen met andere gemeenten. We willen samenwerken en dat doen we ook. In Woltersum hebben we stappen vooruitgezet door in blok B die funderingen aan te pakken. We wisten niet zeker of het goed zou komen en al het geld ervoor zouden hebben. Maar we hebben het wel gedaan en daarmee een basis gevormd voor een aanpak die verdergaat. We hebben in Woltersum waar het vertrouwen tot een nulpunt was gedaald, dat weer omhoog gekregen. De heer Dijk zei er ook al iets over: ga als raad, als bestuur het gebied in en praat met de mensen. Tegelijkertijd zeg ik daar ook bij: houdt je organisatie in positie. Onze ambtenaren zijn toegewijd, deskundig en dat weten jullie ook allemaal, maar je moet ze in positie houden want dan kunnen ze hun werk goed in dat gebied doen. Het is heel belangrijk dat we de Rijkslogica en de controle van accountants en juristen uit het dossier halen. Alle

afkortingen die we hebben, zoals NCG en IMG, zijn prachtig, maar moeten niet in de huiskamer van de bewoners een rol gaan spelen. En inderdaad, daar hoort ook politieke strijd bij en tegelijkertijd ook de waarschuwing dat soms te veel politiek gekrakeel - en niets nadelig over u - en de manier waarop discussies in Den Haag, tot onrust leiden in de woonkamers van mensen. Deze verantwoordelijkheid moeten we met elkaar delen: we moeten de onrust niet vergroten, maar mensen weer vertrouwen geven. Dat zijn een paar dingen die ik zou willen meegeven. Er zijn er vast nog wel meer, maar ik ben ervan overtuigd dat u als raad het nieuwe college en de nieuwe verantwoordelijke wethouder op een positieve maar zeer kritische manier aan de tand zal voelen.

01:18:09

Voorzitter: Ik dank de wethouder voor het uitgebreide antwoord. Ik kijk nog even rond of er nog vragen of opmerkingen zijn. De heer Van Zoelen van de Partij voor de Dieren.

01:18:19

De heer Van Zoelen: Misschien heb ik gemist, maar er zijn door Student en Stad - waar ik me bij aansloot - zijn er nog vragen gesteld over die bewonersbegeleiders. In hoeverre kunnen wij als gemeente daar nog verder impuls aan geven om dat te verbeteren?

01:18:35

De heer Van der Schaaf: Dat is belangrijk en we noemen dit punt niet voor niets in de brief. Het verloop is erg hoog en dat geldt niet alleen voor de bewonersbegeleiders. Het is loodzwaar werk en mensen vinden het moeilijk om het langdurig vol te houden. Tegelijkertijd zorgen steeds wisselende gezichten voor een minder vertrouwen bij de mensen. Het belangrijkste wat we kunnen doen, is op het niveau van dorpen tot een gezamenlijke aanpak komen. Dat de teams van NCG, IMG en gemeenten samenwerken, net zoals we dat in Woltersum doen. Dat zorgt ervoor dat de mensen die daar werken de problemen goed kennen en elkaar kunnen vervangen als dat nodig mocht zijn.

01:19:35

Voorzitter: U heeft nog een vraag van de heer Rebergen van de ChristenUnie.

01:19:39

De heer Rebergen: Aanvullend over die bewonersbegeleiders, heeft het verloop ook niet te maken met de positie die in de brief wordt beschreven? Ze hebben geen mandaat. Ze willen naast die inwoner staan, maar kunnen niets oplossen waardoor ze door die bewoners ook minder serieus worden genomen. Ze zitten in een lastige positie. Het geven van een mandaat, wat ook op die agenda staat, kan daarin een oplossing bieden.

01:20:09

De heer Van der Schaaf: Voorzitter, de heer Rebergen heeft helemaal gelijk. Het is niet alleen zwaar werk omdat je heel veel leed ziet, maar ook omdat je de mensen graag wil helpen en niet de positie hebt om dat te kunnen doen. Als je het niet direct kan oplossen, moet je vervolgens drie maanden wachten voordat je een antwoord hebt en dan durf je niet echt terug te komen. Het zou enorm helpen als die mensen zelf meer mandaat zouden krijgen of dat we in die laag daarboven meer mandaat organiseren, zodat die mensen binnen een paar dagen terug kunnen komen met een oplossing. Nu gaan er maanden overheen. U kent het

verhaal waarschijnlijk beter dan ik, en ik kan me goed voorstellen dat als je dat dag in dag uit moet, dat mensen iets anders gaan doen.

01:20:56

Voorzitter: Dank u wel. Ik kijk nog even rond. Wou u nog wat zeggen, meneer Dijk? Nee. Dan kijk ik even naar het vervolg. Ik heb van de Partij van de Arbeid begrepen dat u wil komen met een motie en dat betekent dat het stuk doorgaat naar de eerstvolgende raad. Mevrouw Blauw. U sluit zich daarbij aan. Heel goed. Dat is dan het vervolg dat u met elkaar moet kijken op welke manier u dat vormgeeft, maar dat wordt in ieder geval meegenomen naar de raad. Als er verder geen vragen meer zijn, dank ik de SP voor het agenderen. Ik dank onze gasten op de publieke tribune en u voor uw inzet vandaag. Fijne avond verder!